

Její místo

1. Tvoření generace let devadesátých začalo nějaký rok před rokem 1890. Nevymklo se příliš průměrnému číslu 33 let. Dnes je ukončeno, ať smrtí svých příslušníků, dobrovolným zmlknutím (Březina, Machar), či prostě tím, že není živo (Karásek). Výjimka: A. Sova, jenž přežil generaci.

2. Další generace, jež přišla těsně po oné, ne tak soustředěná (Bezruč, Toman, Neumann, Dyk, Šrámek, Svobodová, Benešová, Majerová), začala tvořit většinou po roce 1895. Průměrné číslo generačního působení ukazuje, že její tvorba se chýlí ke konci. A vskutku členové její jsou dnes hotoví ve svém vývoji, vlastní jejich tvorba nového ustala.

3. „Generace Almanachu na rok 1914“ a básníci s ní současní (bratři Čapkové, O. Fischer, Rutte, Kodíček, Durych) začali tvořit přibližně kolem roku 1910. Dnes tedy nalézá se v polovici svého působení, na jeho vrcholu.

4. Poválečná generace, zdržena byvší válkou, vstoupila do literatury v prvních letech poválečných. Jako generace devadesátých [let] vyrůstala vedle generace lumírovské, jako vedle ní rostla generace další a generace z r. 1914 rostla za nejživějšího tvoření Neumannova, Dykova, Tomanova, Šrámkova atd., tak nová generace básnická vyrůstá vedle své předchůdkyně. Byl čas, aby přišla. Je pro ni i místo. Zaujala je a šest let plní již svůj úkol.

Její zisky:
Přinesla nový duchový obsah.

Její příslušníci

1. poznali, že žijeme v rozkladu staré lidské duchovosti a že se rodí nová. Usilovali předjímat příští. (Generace předválečná necítila a necítí rozlomu doby.)

2. Vycítili nesnesitelnost dosavadního řádu na světě, a pokračující v útoku předválečné generace na maloměšťáka, rozšířili, jsouce hluboce znepokojeni utlačeným lidstvem, svůj útok na vše, co je tímto útliskem vinno. (Generace z roku 1914 byla nejlepším výrazem měšťáctví.)

3. Zdůraznili prosté, demokratické lidství, zavrhnoucí měšťácké rozlamování fenoménu člověka v nízký fakt a idealistický postulát. Domýšlejíce zásadu rovnosti lidí, dovršili ji postupem od člověka k proletáři. (Předchozí generace významu, jež pro duchovou obrodu má dynamické úsilí proletariátu, vůbec nepochopila.)

4. Proti individualismu předchozí generace i celé řady generací před ní usilovali o kolektivismus ve své tvorbě. Postoupili od příliš jednoduchého politického pojetí kolektivismu k pojetí etickému, nasycující ideologii svých děl tužbami kolektiva, aby posléze pokusili se na poli ryze uměleckém kolektivismus realizovat. Zážitkově spojení s celkem světa a jeho mnohotvárným děním, přibližují se co nejúžeji skutečnosti civilizovaného, moderního, Nového světa, mluví jeho kolektivní řečí. (Generaci předchozí slouží toto jejich usilování dodnes jen pro vtip. A přece je to jen pokračování v díle generace let devadesátých!)

5. U nich poprvé jasně vystoupil konflikt individualistické, subjektivistické kultury buržoazní a nové, kolektivistické kultury zítřka. Vzdali se nimravého subjektivismu, směřují k nadosobnosti a objektivitě básnické metody. (Individualismus byl pýchou generace z roku 1914. Vnikly-li náznaky nového myšlení do jejich děl v podobě motivů, bylo to jen podvědomě.)

6. Jsou neproblematičtí — proti bolestí, nihilismu měšťáckých autorů. Neznají rozpolcení životního pudu a intelektu a utrpení z něho plynoucího. Neznají kolísání měšťácké kultury mezi netvořivou, rozervanou a sebeničící duchovostí a plytkostí měšťáckého, někdy nábožensky zbarveného moralismu. Usilují o civilnost, neproblematičnost, prostotu a velkorysost, jíž se blížili jen málokterí z dřívějších generací. (Problém dvojího byl hlavním tématem generací předchozích.)

7. Ustoupili načas k základním pudům a prostým citům lidským, aby po této očistě primitivismem přistoupili k aktivní konstrukci nového životního stylu a nového umění.

8. Stali se pěvci intenzity moderního života, epiky jeho fantastičnosti a romantiky.

Zrevidovali svůj poměr k umění

1. Zabíli Umění, protože svět byl krásný a Umění ne, aby světu zachránili umění. Vrátili umění jeho samostatnost, nezapomenuvše jeho sociální funkce.

2. Dobyli nových okruhů životních pro poezii [proniknuvše] život proletářův, zmocnili se nových skutečností civilizovaného světa, majíce v tom jen v nepatrné míře předchůdce v předešlé generaci.

3. Opustili přírodu a svět sám o sobě, koncentrovali se k člověku, aby se vrátili ke světu, jak jej vytvořil člověk. Uvedli do literatury, jež do té doby byla naplněna jen osudy degenerovaných intelektuálů a selskými idylami, silný proud všesvětového silného života vyspělé civilizace, pomáhající tak vytvářet kulturu příští kolektivisticky organizované společnosti.

Vytvořili vlastní prostředky umělecké

1. Cestou přes vitalismus, zděděný od předešlé generace, překonali intelektualismus básní, jež si hrávaly jen s poetickými *pojmy*, vzdali se reflexe, spějíce k dosažení nové, intenzivní názornosti.

2. Aby jí dosáhli, vytvořili z velké části novou básnickou řeč, jak toho vyžadoval nový jejich předmět.

3. Dosáhli nové předmětnosti, bez patosu a falešné lyriky, pokročivše od naturalistického okreslování přírody k imperativnímu přetváření jejímu.

4. Vytvořili poezii nové aktivity, pojavše do ní dynamiku revolučního proletariátu a moderního světa. Tato dynamičnost pronikla až do jejich vidu a výrazu.

5. Subjektivistní kulturou opovrhovanou civilizací zvýšili, stavše se jejími pěvci, rozšiřující pojem krásy a korigující jej k novému životu. Účelnost objevili jakožto kritérium krásy.

6. Jejich práce dosáhly nové, účelné a eminentně moderní výraznosti.

7. Odvrhnuvše nemetodičnost, již militaristický kapitalismus šířil z produkce i do systému života jednotlivce a do uměleckého tvoření, povýšili cílevědomou, metodickou, racionální konstrukci za jedinou záruku tvorby.

8. Nalehnuvše veškerou svou vnímací schopností na přítomnou dobu, objevili a stvořili novou intenzivní poetičnost, jež byla zcela neznáma v morbidních a znehodnocených básních včerejška.

9. Měli dosti talentů básnických, aby vyrovnali zcela krok s cizinou a zaujali v duchovém životě národa v několika letech nepostradatelné místo.

Jsme tu. Kdo nás chce oddisputovat?

(Host IV, str. 1–3, říjen 1924)